

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ
Σταδίου 24, 105 33
Τηλ. 331 2253, 331 0022
Fax: 33 120 33
Email: itep@otenet.gr
URL: <http://www.itep.gr>

Αθήνα, 5 Μαΐου 2004

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Η Απασχόληση στα Ελληνικά Ξενοδοχεία

Η παρούσα μελέτη αποτελεί την τρίτη και τελευταία μελέτη που στηρίζεται σε δύο δειγματοληψίες που έγιναν το 1999 και το 2000. Τα πρωτογενή αυτά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν στις δύο πρώτες μελέτες για να εξετασθούν οι ελληνικές μικρές και μεσαίες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και η περιφερειακή ανάλυση των ελληνικών ξενοδοχείων, οι οποίες εκδόθηκαν από το ΙΤΕΠ το 2000 και 2001 αντίστοιχα. Η εξέταση του θέματος της απασχόλησης έχει γίνει, από μακροοικονομικής άποψης, σε δύο άλλες μελέτες του ΙΤΕΠ, βλέπε Παυλόπουλος (1999 & 2000). Στην παρούσα μελέτη η έμφαση δίνεται στα περιγραφικά χαρακτηριστικά της ξενοδοχειακής απασχόλησης και ως τέτοια μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβάλλει σε μία μικροοικονομική προσέγγιση της ξενοδοχειακής απασχόλησης.

Σύμφωνα με μελέτη του ΙΤΕΠ για το Μέγεθος και τη Δυναμική του Τουριστικού Τομέα (Βλέπε Μελέτη 7 – 1999), ο τουριστικός κλάδος της Ελλάδος δημιουργεί προστιθέμενη αξία της τάξης του 18-20% του ΑΕΠ που αντιστοιχεί σε 690 χιλιάδες θέσεις εργασίας το 1994. Το μέγεθος αυτό αναφέρεται στην αμέσως, εμμέσως και πολλαπλασιαστικώς δημιουργουμένη απασχόληση. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, στα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια απασχολείται το 6% του εργατικού δυναμικού της Ελλάδος, περί τους 230 χιλιάδες εργαζόμενους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της παρούσης μελέτης στα ελληνικά ξενοδοχεία απασχολούνταν κατά μέσο όρο 11,5 άτομα, δηλαδή περί τους 100 χιλιάδες εργαζόμενοι το 1998 (βλέπε Πίνακα 1).

Πίνακας 1 Συνολική, Οικογενειακή και Μισθωτή Απασχόληση στα Ελληνικά Ξενοδοχεία, 1998		
Κατηγορία Απασχόλησης	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση
Συνολική	11,47	17,54
Οικογενειακή	2,74	1,55
Μισθωτή	7,73	17,64

Η ξενοδοχειακή απασχόληση στην Ελλάδα συμπεριλαμβάνει, σε ένα μεγάλο ποσοστό, μέλη της ίδιας οικογένειας. Στον Πίνακα 1 δίνεται η συνολική, η οικογενειακή και η μισθωτή απασχόληση στα ελληνικά ξενοδοχεία.

Η συντριπτική πλειοψηφία, το 97%, των ελληνικών ξενοδοχείων απασχολούν ένα τουλάχιστον μέλος της οικογένειας του ιδιοκτήτη. Το 18% απασχολεί ένα μέλος της οικογένειας, το 30% δύο μέλη, το 22% τρία μέλη, το 17% τέσσερα μέλη και το 11% πέντε ή περισσότερα μέλη. Το μέγεθος της οικογενειακής απασχόλησης εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από διάφορα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ξενοδοχειακής επιχείρησης (π.χ. νομική μορφή), του ξενοδοχείου (π.χ. είδος καταλύματος, κατηγορία και αριθμό δωματίων) και των εσόδων.

Οι εργαζόμενοι στα ελληνικά ξενοδοχεία καλύπτουν μία μεγάλη ποικιλία επαγγελματιών. Στον Πίνακα 2 δίνονται οι διάφορες ειδικότητες και το ποσοστό συμμετοχής τους στο σύνολο του προσωπικού των ελληνικών ξενοδοχείων. Το 5% είναι διευθυντές και το 6% προϊστάμενοι τμημάτων. Το 28% εργάζεται στους ορόφους, το 20% στην υποδοχή και το 16% στα επισιτιστικά τμήματα.

Η μισθωτή απασχόληση εξαρτάται από τον αριθμό των δωματίων και την κατηγορία του ξενοδοχείου. Τα τρίτης κατηγορίας ξενοδοχεία απασχολούν κατά μέσο όρο 4 εργαζόμενους. Τα δεύτερης κατηγορίας ξενοδοχεία απασχολούν, κατά μέσο όρο, 14 εργαζόμενους, τα πρώτης κατηγορίας

υπερδιπλάσιο αριθμό εργαζομένων (31) και τα πολυτελείας 120 εργαζόμενους. Δεν παρατηρείται σχεδόν καμία διαφορά μεταξύ των ξενοδοχείων πέμπτης και τέταρτης κατηγορίας, που, κατά μέσο όρο, απασχολούν 1,24 και 1,29 μισθωτούς αντίστοιχα.

Πίνακας 2	
Η Διάρθρωση της Απασχόλησης κατά Τμήμα στα Ελληνικά Ξενοδοχεία	
Ειδικότητες	Ποσοστό απασχολουμένων
Διευθυντής	5%
Προϊστάμενοι Τμημάτων	6%
Sales/Marketing	1%
Λογιστήριο	4%
Όροφοι	28%
Επισιτιστικά Τμήματα	16%
Κουζίνα	9%
Υποδοχή	20%
Αποθήκες	1%
Τεχνική Υποστήριξη	4%
Άλλα	5%
Σύνολο	100%

Η εποχικότητα της λειτουργίας των ξενοδοχείων επηρεάζει τον αριθμό των μισθωτών εργαζομένων. Ένα ξενοδοχείο που λειτουργεί μόλις δύο μήνες απασχολεί 0,48 εργαζόμενους ανά 10 δωμάτια. Αντίθετα ένα ξενοδοχείο που λειτουργεί 7 μήνες, δηλαδή όλη την καλοκαιρινή περίοδο, απασχολεί, κατά μέσο όρο, 2,13 εργαζόμενους ανά 10 δωμάτια.

Η μερική απασχόληση δεν είναι η συνηθισμένη μορφή απασχόλησης των ελληνικών ξενοδοχείων. Κατά μέσο όρο στα ελληνικά ξενοδοχεία απασχολούνται 7,29 εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης και 0,88 εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης. Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών ξενοδοχείων δεν χρησιμοποιεί εργαζόμενους με τη μορφή της μερικής απασχόλησης.

Στο σύνολο των ελληνικών ξενοδοχείων με μισθωτή εργασία, απασχολούνται κατά μέσο όρο περί τις πέντε γυναίκες που αποτελούν περίπου το 75% του συνόλου των μισθωτών εργαζομένων στα ελληνικά ξενοδοχεία. Το 40% των ελληνικών ξενοδοχείων χρησιμοποιεί αποκλειστικά γυναικείο εργατικό δυναμικό.

Το πρόβλημα, όμως, είναι ότι η διάρθρωση της γυναικείας απασχόλησης ανά ξενοδοχειακό επάγγελμα (βλέπε Πίνακα 3) δείχνει ότι οι γυναίκες στα ελληνικά ξενοδοχεία κατέχουν τις κατώτερες θέσεις από μισθολογικής πλευράς όσο αφορά στο γόητρο και την κοινωνική θέση. Διαφοροποιήσεις παρατηρούνται και όσον αφορά στα άλλα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ξενοδοχείου. Όσο ανεβαίνει η κατηγορία του ξενοδοχείου, τόσο μειώνεται το ποσοστό της μισθωτής γυναικείας απασχόλησης.

Πίνακας 3:		
Η Διάρθρωση της Απασχόλησης κατά Θέση Εργασίας και Φύλο		
Ειδικότητες	Άνδρες	Γυναίκες
Διευθυντής	89%	11%
Προϊστάμενοι Τμημάτων	61%	39%
Sales/Marketing	77%	23%
Λογιστήριο	67%	33%
Όροφοι	3%	97%
Επισιτιστικά Τμήματα	59%	41%
Κουζίνα	54%	46%
Υποδοχή	68%	32%
Αποθήκες	77%	23%
Τεχνική Υποστήριξη	96%	4%
Άλλα	44%	56%
Σύνολο	48%	52%

Σημαντικές είναι και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των περιφερειών της χώρας. Ο μεγαλύτερος, κατά μέσο όρο, αριθμός εργαζομένων παρατηρείται στην Αθήνα (18,3 άτομα) και ακολουθεί η Χαλκιδική με 17,3 άτομα. Επίσης,

μεγάλους αριθμούς εργαζομένων, συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιφέρειες, παρουσιάζουν τα ξενοδοχεία της υπολοίπου Αττικής (12 άτομα), της Κρήτης (10,5 άτομα), του Ιονίου (10,4 άτομα) και των Σποράδων (10 άτομα). Οι υψηλοί αριθμοί εργαζομένων στις περιοχές αυτές συμφωνούν με τους υψηλούς αριθμούς διανυκτερεύσεων που πραγματοποιούνται στα ξενοδοχεία τους.

Αντίθετα, στα ξενοδοχεία της Στερεάς Ελλάδας εργάζονται, κατά μέσο όρο 2,6 άτομα (αυτό αποτελεί και τη χαμηλότερη τιμή) και ακολουθούν τα ξενοδοχεία των Κυκλάδων με 3,6 άτομα, της υπόλοιπης Μακεδονίας με 4 άτομα, της Πιερίας με 5,3 άτομα και της Θεσσαλίας με 5,4 άτομα. Ο χαμηλός αριθμός εργαζομένων που παρατηρείται στις παραπάνω περιοχές, βρίσκεται σε αντιστοιχία με το μέγεθος των ξενοδοχειακών τους μονάδων (οι περιοχές αυτές έχουν τα υψηλότερα ποσοστά οικογενειακών ξενοδοχείων), καθώς και τον αριθμό των πελατών τους.

Η παρούσα μελέτη καταλήγει στις ακόλουθες προτάσεις πολιτικής:

1. Οι ξενοδόχοι αντιμετωπίζουν μεγάλο μη μισθολογικό κόστος για την πρόσληψη των πρώτων εργαζομένων, με αποτέλεσμα να μην προβαίνουν σε προσλήψεις. Προτιμούν να τα «βγάλουν πέρα μόνοι τους» παρά να προσλάβουν άτομα και να αντιμετωπίσουν την ελληνική γραφειοκρατία. Εδώ θα πρέπει να επιτρέπεται η απασχόληση με μορφή που να μην επιβαρύνει τον εργοδότη με το μη μισθολογικό κόστος.
2. Η μερική απασχόληση δεν είναι πολύ διαδεδομένη στα ελληνικά ξενοδοχεία. Μέτρα ενίσχυσης αυτής της μορφής απασχόλησης θα αύξαναν την ανταγωνιστικότητα και την ποιότητα των παρεχομένων ξενοδοχειακών υπηρεσιών.
3. Οι ανάγκες του ξενοδοχειακού κλάδου σε ανθρώπινο δυναμικό δεν είναι για διευθυντικές θέσεις, αλλά για ειδικότητες που αφορούν την υποδοχή, την κουζίνα και τη διαχείριση των ορόφων.
4. Όλο το προσωπικό του ξενοδοχείου έχει ανάγκη από κατάρτιση με εξαίρεση τις διευθυντικές θέσεις.